

Босна и Херцеговина
БРЧКО ДИСТРИКТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Комисија за хартије од вриједности

Bosna i Hercegovina
BRČKO DISTRIKT
BOSNE I HERCEGOVINE
Komisija-Povjerenstvo za papire od
vrijednosti

Босне Сребрени 28, 76100 Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине; телефон: 049/232 540, 232 550, 231 880, телекакс: 049/231 891, е-mail: info@secbdbih.org
Bosne Srebreni 28, 76100 Brčko Distrik Bosne i Hercegovine, telefon: 049/232 540, 232 550, 231 880, telefaks: 049/231 891, e-mail: info@secbdbih.org

I Z V J E Š Ć E

**o radu Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH
za 2022. godinu**

Brčko, сiječanj, 2023. година
www.secbdbih.org

S A D R Ž A J

1. PRIMARNA OBILJEŽJA STATUSA I ORGANIZACIJE POVJERENSTVA	3
1.1. Institucionalni položaj	3
1.2. Ingerencije i legislativa	3
1.3. Organizacijska funkcija i zadatci	4
2. REALIZACIJA PLANSKIH CILJEVA POVJERENSTVA	4
2.1. Kontinuirana provedba regulatorne funkcije Povjerenstva.....	4
2.2. Održavanje sustava registracije papira od vrijednosti u Registru papira od vrijednosti.....	5
2.3. Provedba nadzora i kontrola.....	6
2.4. Usklađivanje regulatornog okvira u procesu integriranja Bosne i Hercegovine u Europsku uniju.....	7
2.5. Transparentno i kontinuirano finansijsko izvješćivanje.....	7
2.5.1. Finansijska izvješća	7
2.5.2. Revidirana finansijska izvješća	8
2.5.3 Standardi korporativnog upravljanja – anketa	9
2.6. Podizanje finansijske pismenosti javnosti o ulozi i značaju tržišta kapitala	9
3. STANJE NA TRŽIŠTU KAPITALA.....	10
3.1. Raspored kapitala i dioničara na burzama u BiH u razdoblju 2018. – 2022. godine	11
3.2. Dinamika kapitala, vrijednosnih papira i dioničara	12
4. FINANCIJSKO UPRAVLJANJE I KONTROLA	13
5. FINANCIJSKO IZVJEŠĆE POVJERENSTVA	15

1. PRIMARNA OBILJEŽJA STATUSA I ORGANIZACIJE POVJERENSTVA

1.1. Institucionalni položaj

Povjerenstvo za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH je, sukladno Zakonu o papirima od vrijednosti (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 15/03, 27/04, 42/04, 28/07, 14/12, 20/17, 8/19, 10/19 i 32/19) stalno, neovisno regulatorno tijelo, osnovano radi regulativnog uređivanja nadzora i kontrole izdavanja i prometa vrijednosnih papira.

1.2. Ingerencije i legislativa

Povjerenstvo za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH primarne ingerencije vrši sukladno Zakonu o papirima od vrijednosti Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 15/03, 27/04, 42/04, 28/07, 14/12, 20/17, 8/19, 10/19, 31/19 i 13/21) i člancima 11 i 32, Zakonu o preuzimanju dioničkih društava (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 32/19) i Zakonu o investicijskim fondovima (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 30/07 i 18/17), a odnose se na:

- donošenje propisa o provedbi Zakona o papirima od vrijednosti, Zakona o preuzimanju dioničkih društava i Zakona o investicijskim fondovima
- izdavanje i oduzimanje dozvola, odobrenja i suglasnosti u okviru svog djelokruga i nadležnosti
- donošenje podzakonskih akata radi propisivanja uvjeta, načina i procedura za jedinstveno obavljanje nadzora unutar svog djelokruga i nadležnosti
- poticanje, organiziranje i nadgledanje mjera za učinkovito funkcionisanje tržišta vrijednosnih papira
- vođenje knjiga i registara sukladno odredbama Zakona iz svog djelokruga i nadležnosti
- pravodobno rješavanje zahtjeva stranaka u postupku
- obavljanje nadzora nad poslovanjem izdavatelja vrijednosnih papira, sudionika na tržištu kapitala
- nadzor provedbe postupaka preuzimanja i postupaka prisilne kupovine i prisilne prodaje dionica
- donošenje odluka o mjerama za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti i
- izvješćivanje nadležnih nadzornih, upravnih i pravosudnih tijela o svim saznanjima, koja se neposredno ili posredno tiču njihove nadležnosti i koja su povezana s postupcima koji se vode pred tim tijelima, a u svezi su s postupcima iz djelokruga i nadležnosti Povjerenstva.

Povjerenstvo za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH određene nadležnosti provodi sukladno odredbama Zakona o poduzećima Brčko distrikta BiH – pročišćen tekst (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 49/11 i 11/20), a odnose se na:

- upis dioničkih društava u registre Povjerenstva
- smanjenje i povećanje osnovnog kapitala dioničkih društava i
- upis statusnih promjena u registre Povjerenstva.

U postupcima rješavanja zahtjeva pravnih i fizičkih osoba Povjerenstvo primjenjuje Zakon o upravnom postupku Brčko distrikta BiH (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, brojevi: 48/11, 21/18 i 23/19), kada pojedine aktivnosti nisu detaljno propisana gore navedenim zakonima.

1.3. Organizacijska funkcija i zadatci

Sukladno Zakonu o papirima od vrijednosti, Statutu i Organizacijskom planu, Povjerenstvo za papiere od vrijednosti Brčko distrikta BiH se, kao regulatorno tijelo, sastoji od tri organizacijske jedinice, Povjerenstva kao kolektivnog tijela, Stručne službe i registra vrijednosnih papira. Dimenzije organizacijske strukture Povjerenstva, ciljevi koje treba ostvariti, način koordinacije osnovnih unutarnjih i vanjskih elemenata, nadležnosti i odgovornosti pojedinačnih izvršitelja, kao i zadatci i obveze, uspostavljeni su kroz funkciju podjelu rada, kako bi se osigurala usklađenost djelovanja svih elemenata organizacijske strukture.

2. REALIZACIJA PLANSKIH CILJEVA POVJERENSTVA

Povjerenstvo je u protekloj godini bilo angažirano na realizaciji godišnjim planom predviđenih aktivnosti radi dostizanja postavljenih ciljeva u 2022. godini, tako da je, sukladno propisanim nadležnostima, održalo 19 redovitih sjednica na kojima je razmatrano 56 točaka dnevnog reda i 42 radno-konzultativne sjednice, na kojima je razmatrano ukupno 180 točaka dnevnog reda. U proteklom razdoblju, kroz zakonom propisane evidencije Povjerenstva provedeno je u urudžbenom zapisniku ukupno 977 dokumenta, izlaznih 723 (rješenja, zaključaka, izvadaka, dopisa, poziva, priopćenja, općih i posebnih akata i drugih dokumenata) i knjigu primljenih računa 103, a kroz internu dostavnu knjigu provedeno je 1017 dokumenata.

2.1. Kontinuirana provedba regulatorne funkcije Povjerenstva

Povjerenstvo je, sukladno svojim nadležnostima, kontinuirano, pravodobno i zakonito rješavalo zahtjeve klijenata, po pojedinačnim zahtjevima za izdavanje vrijednosnih papira, objavljivanje ponude za preuzimanje, promjenu članova uprave i nadzornog odbora i ostale zahtjeve vezane za ostvarivanje vlasničkih prava.

Izdavanje vlasničkih vrijednosnih papira podrazumijeva provedbu postupka promjena na dioničkom kapitalu, koji počinje s donošenjem odluke o povećanju, odnosno smanjenju kapitala od skupštine dioničkog društva sukladno Zakonu o papirima od vrijednosti, Pravilniku o uvjetima i postupku izdavanja vrijednosnih papira (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 3/08) i Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja vrijednosnih papira (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 34/08).

Povjerenstvo kao regulatorno tijelo odobrava izdavanje. Uz zahtjev za odobrenje izdavanja, izdavatelj dostavlja Povjerenstvu odgovarajuću dokumentaciju (odлука, statut, prospekt, ugovor s nadležnom finansijskom institucijom sa svojstvom depozitara, procjenu ovlaštenog procjenitelja i izvješće ovlaštenog revizora). Nakon provedenih procedura u postupku povećanja, odnosno smanjenja kapitala, Povjerenstvo donosi rješenje o nastaloj promjeni na kapitalu. Nakon provedene procedure, promjene na kapitalu se upisuju u registar izdavatelja. U proteklom razdoblju realizirana izdavanja vrijednosnih papira imala su karakter zatvorene

ponude izdavanjem dionica za poznatog kupca, pri čemu je kupac izdanih dionica bio isključivo većinski dioničar.

Preuzimanje dioničarskih društva predstavlja proceduru kojom pravna ili fizička osoba, samostalno ili kroz formu zajedničkog djelovanja stječe kontrolu upravljanja nad dioničkim društvom ili vrši koncentraciju, odnosno konsolidaciju vlasništva nad društvom. Preuzimanjem se mijenja struktura vlasništva koja određuje poziciju većinskog dioničara i ostalih manjinskih dioničara.

Odredbama Zakona o preuzimanju dioničkih društava propisani su uvjeti u kojima je stjecatelj dionica obvezan obavijestiti Povjerenstvo, izdavatelja i javnost o stjecanju dionica. Stjecatelj, odnosno ponuditelj je obvezan priložiti potrebnu dokumentaciju uz zahtjev za odobrenje objavljivanja ponude za preuzimanje.

Cjelokupne aktivnosti vezane za postupak preuzimanja praćene su od Povjerenstva kroz kontrolu i nadzor transparentnosti, odnosno objavljivanje namjere preuzimanja, pravilno utvrđivanje cijene dionica, potrebne odluke, objave ponude za preuzimanje po pribavljanju rješenja o odobravanju ponude od Povjerenstva, objavljivanje obrazloženja uprave, njihovo mišljenje o opravdanosti ponude za preuzimanje, prihvrat ponude, prijenos dionica, objavljivanje izvješća o preuzimanju nakon isteka roka za plaćanje, praćenje plaćanja dionica i svih troškova vezanih za prijenos i slično.

Sukladno članku 14 Pravilnika o načinu upisa i vođenju registra izdavatelja u registar kao javnu knjigu upisuju se i registriraju svi izdavatelji koji izdaju vrijednosne papire sukladno Zakonu. Registar sadrži opće podatke o izdavatelju, upravi i nadzornom odboru, kapitalu izdavatelja, vrijednosti kapitala, vrijednosti i broju dionica, podatke o izdavanju vrijednosnih papira, vrsti, klasi, nominalnoj vrijednosti i obujmu izdavanja, zatim podatke o odlukama o izdavanju, odobrenju izdavanja, uspješnosti izdavanja, upis promjena na kapitalu i dr. upis podataka u registar izdavatelja vrši se na temelju prijave s prilozima registarskih listova, a prema formularima koje propisuje Povjerenstvo. Povjerenstvo za papire od vrijednosti po prijamu prijave vrši upis izdavatelja, odnosno promjenu upisa u registar izdavatelja i izdaje odgovarajuće rješenje.

Tablica 1. Pregled zaprimljenih i riješenih zahtjeva u 2022. godini

R. br.	Zahtjevi dioničkih društava, dioničara i drugih institucija	Broj zaprimaljenih zahtjeva	Broj riješenih zahtjeva	Postotak izvršenja
1.	Izdavanje vrijednosnih papira	4	4	100 %
2.	Objavljivanje ponude za preuzimanje	4	4	100 %
3.	Promjene članova uprave i nadzornog odbora	5	5	100 %
UKUPNO		13	13	

Izvor podataka: Registar izdavatelja

2.2. Održavanje sustava registracije vrijednosnih papira u registru vrijednosnih papira

U registru vrijednosnih papira se, u obliku električkog zapisa, vode i čuvaju podatci o izdanom kapitalu dioničkih društava i svim vrijednosnim papirima, o vlasnicima vrijednosnih papira, prijenosu vlasništva na vrijednosnim papirima, promjenama na računima izdavatelja i računima vlasnika vrijednosnih papira.

Tijekom 2022. godine registar vrijednosnih papira je, sukladno zahtjevima klijenata ili drugih nadležnih tijela, izvršavao sljedeće aktivnosti:

Tablica 2. Pregled usluga registra vrijednosnih papira u 2022. godini

Vrsta usluge	2022.
Registracija dioničkih društava	15
Registracija kapitala i vođenje računa dioničkih društava u registru vrijednosnih papira	107.675.790,32
Registracija vrijednosnih papira	10.070.095
Registracija vlasnika vrijednosnih papira i vođenje računa vlasnika u registru	3874
Prijenos vrijednosnih papira po osnovi nasljedivanja	1
Upis i brisanje založnog prava na papirima od vrijednosti	1
Upis korporativnih radnji	1
Preuzimanje dioničkog društva	2
Izdavanje liste dioničara	16
Izdavanje certifikata	31
Ostvaren promet dionica na burzama	45.563,27
Isplata dioničara u postupku prisilne prodaje	8
Provjera podataka o vlasnicima vrijednosnih papira i dostavljanje obavijesti institucijama	1.400

Izvor podataka: Registar vrijednosnih papira

Obujam i vrste usluga, koje registar vrijednosnih papira pruža pravnim i fizičkim osobama, rezultat je razvijenosti korporativnog sektora, obujma izdavanja vrijednosnih papira, sekundarnog prijenosa vlasništva na papirima od vrijednosti, razine razvijenosti finansijskih instrumenata i njihove uporabe u finansijskom poslovanju, finansijske educiranosti o oblasti vrijednosnih papira, korektnosti evidentiranih primarnih podataka o vlasnicima vrijednosnih papira i prezentnih pogrešaka, koje se najčešće odnose na ime, prezime, adresu, ime oca, matični broj i pokrenutih postupaka za njihovu vjerodostojnu provedbu u bazama podataka registra, uz napomenu da je registar u protekloj 2022. godini pravodobno, sukladno Zakonu, odgovorio svim zahtjevima izdavatelja, vlasnika vrijednosnih papira ili drugih institucija, upućenim registru, odnosno Povjerenstvu za papire od vrijednosti.

2.3. Provedba nadzora i kontrola

Vršeći svoju ulogu nadzornog tijela Povjerenstvo identificira i sprječava ponašanja i aktivnosti tvrtki koje ne ispunjavaju zakonske obveze i uspostavljene standarde. Povjerenstvo raspolaže odgovarajućim instrumentima da onemogući nastanak značajne štete tržištu vrijednosnih papira i potrošačima odnosno korisnicima usluga, koju bi mogle prouzročiti tvrtke, objekti nadzora. Na taj način, čuvajući povjerenje u integritet i vjerodostojnost tržišta vrijednosnih papira, Povjerenstvo je tijekom 2022. godine provodilo nadzorne aktivnosti nad izdavateljima papira, i to:

a) u postupcima izdavanja vrijednosnih papira:

- nadziralo u postupku provedbe izdavanje vrijednosnih papira bez obveze objavljivanja prospekta – smanjenje kapitala kod d. d. “Žitopromet”

b) u postupcima preuzimanja dioničarskih društava:

- utvrdilo zabrane vršenja prava glasa i raspolaganja dionicama izdavatelja osobama koje su

- po zakonu obvezne objaviti ponudu za preuzimanje – zabrana prava glasa za “Voćar” d. d. i “Delta-inženjering” d. d.
- utvrdilo obvezu objavljuvanja ponude za preuzimanje, donijelo odgovarajuća rješenja o odobrenju ponude za preuzimanje za “Voćar” d. d. i “Delta-inženjering” d. d.
  - pratilo i kontroliralo dva postupka preuzimanja do njihovog završetka uz donošenje dva rješenja o uspješnosti preuzimanja, za “Voćar” d. d. i “Delta-inženjering” d. d.

c) u postupcima izvršavanja obveza izdavatelja pri upisu promjena u registar izdavatelja vrijednosnih papira:

- nadziralo u postupcima izvršenja zakonskih obveza izdavatelja u pogledu podnošenja zahtjeva za upis i promjenu podataka u registru izdavatelja za Žitopromet d. d., Uzor d. d., Velmu d. d., Osiguranje Garant d. d. i IBD d. d.

2.4. Usklađivanje regulatornog okvira u procesu integriranja Bosne i Hercegovine u Europsku uniju

Ostvarujući godišnjim Planom rada za 2022. godinu programski cilj – Usklađivanja regulatornog okvira u procesu integriranja Bosne i Hercegovine u Europsku uniju, Povjerenstvo je ponajprije bilo angažirano preko svojih predstavnika u radnim skupinama 4 – Sloboda kretanja kapitala, 6 – Pravo trgovačkih društava, 9 – Financijske usluge i skupini za ekonomski kriterij na realizaciji Programa integriranja BiH u Europsku uniju. Ta aktivnost se manifestirala prije svega kroz sagledavanje stupnja harmonizacije i našeg regulatornog okvira s regulativom EU, kao i predlaganjem potrebnih zakona i podzakonskih akata kako bi se stupanj harmonizacije podigao na višu razinu.

Predstavnici Povjerenstva tijekom 2022. godine su rad i aktivnosti u radnim skupinama u kojima su delegirani realizirali ponajprije kroz on-line nazočnost sastancima i edukacijama kao i unos potrebnih podataka u jedinstveni informacijski sustav (ISEI) o regulatornom statusu prostora Brčko distrikta BiH iz oblasti nadležnosti Povjerenstva kako bi se odgovorilo na zahtjeve 14 ključnih prioriteta iz Mišljenja Europske komisije.

Također, predstavnici Povjerenstva su aktivno sudjelovali na dvije konferencije u organizaciji Ministarstva sigurnosti BiH na kojima su vršene pripreme za odgovaranje na predstojeći upitnik Moneyval-a i evaluaciju odnosno ocjenu tehničke usklađenosti s 40 preporuka FATF o učinkovitosti financijskog sustava u BiH za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Napominjemo da je Organizacija za kontrolu i sprječavanje pranja novca (FATF-Financial Action Task Force) neovisno međuvladino tijelo koje razvija i promovira politiku zaštite globalnog financijskog sustava od pranja novca, financiranja terorizma i širenja oružja za masovno uništenje. Preporuke FATF priznane su kao globalni standard u borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma.

2.5. Transparentno i kontinuirano financijsko izvješćivanje

2.5.1. Financijska izvješća

Financijska izvješća prikazuju osnovne vrijednosne karakteristike dioničkih društava za određeno vremensko razdoblje, a namjena im je da pružaju informacije različitim zainteresiranim skupinama i služe kao pouzdana podloga prilikom odlučivanja o eventualnom investiranju u vrijednosne papire. Pravilnik o sadržaju, načinu i standardima objavljuvanja

financijskih izvješća i drugih informacija o poslovanju dioničkih društava (Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, broj 19/05), u članku 4 detaljno regulira vrstu, obvezni oblik i sadržaj izvješća, rokove i načine dostavljanja financijskih izvješća i drugih informacija Povjerenstvu za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH, kao i način objavljivanja izvješća dioničarima i javnosti o poslovanju dioničkog društva.

Zakon o papirima od vrijednosti Brčko distrikta BiH izdavateljima vrijednosnih papira u članku 71 nalaže obvezu informiranja javnosti i svih zainteresiranih strana o svom financijskom poslovanju i komercijalnom položaju kroz:

1. godišnje izvješće o poslovanju
2. polugodišnje izvješće o poslovanju
3. izvješće o događajima koji bitno utječu na financijsko poslovanje.

U idućoj tablici prikazano je financijsko izvješćivanje dioničkih društava za razdoblje 2018. – 2022. godine:

Tablica 3. Usporedni pregled financijskog izvješćivanja izdavatelja vrijednosnih papira u razdoblju 2018. – 2022. godine

Godina	Godišnja izvješća	Polugodišnja izvješća	Značajni događaji
2018.	14	7	7
2019.	13	14	3
2020.	13	13	7
2021.	12	12	9
2022.	-	12	-
Ukupno	52	58	26

Izvor: Financijska izvješća o poslovanju

Dionička društva koja su subjekt nadzora i kontrole Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH, najvećim dijelom redovito dostavljaju zakonom propisana izvješća. Iznimke su dioničko društvo Novi Bimeks u stečaju d. d., nad kojim se provodi stečajni postupak i nije u obvezi obavješćivati javnost o rezultatima poslovanja, Grafam d. d. koje ne prikazuje odvijanje poslovnih aktivnosti i Biljana d. d., gdje, bez obzira na dopise i opomene Povjerenstva, ne dostavljaju financijska izvješća.

Godišnja financijska izvješća kao i analiza za 2022. godinu bit će prikazana u idućem izvještajnom razdoblju.

2.5.2. Revidirana financijska izvješća

Obveza pripremanja i predaje godišnjih završnih računa i revizorskih izvješća propisana je Zakonom o poduzećima Brčko distrikta BiH. Člankom 35 navedenog Zakona propisano je da dionička društva imaju obvezu izvršiti reviziju svog poslovanja, a člankom 51 propisani su rokovi za izradu izvješća i njihovo dostavljanje.

Broj dostavljenih revizorskih izvješća u 2021. godini je 10 od ukupno 15 dioničkih društava ili 66,70 %. Revizorska izvješća za 2021. godinu nije dostavilo pet dioničkih društava od kojih je jedno društvo u stečaju Novi Bimeks u stečaju d. d., jedno dioničko društvo koje ne obavlja djelatnost Grafam d. d., zatim Biljana d. d., Tesla i PSC Babić d. d., koji su se izjasnili da je angažiranje revizorske kuće za izradu revizije suviše skupo i da nisu u mogućnosti to platiti.

Pregled dostavljenih revizorskih izvješća za razdoblje 2018. – 2021. godine, predstavljen je u idućoj tablici.

Tablica 4. Pregled dostavljenih izvješća o reviziji finansijskih izvješća dioničkih društava u razdoblju 2018. – 2021. godina

Godina	Ukupan broj d. d.	Dostavljena revizorska izvješća
2018.	16	13
2019.	15	11
2020.	15	11
2021.	15	10

Izvor podataka: Izvješće o reviziji finansijskih izvješća

2.5.3. Standardi korporativnog upravljanja - anketa

U svrhu podizanja stupnja povjerenja između društava i svih nositelja interesa, postizanje maksimalne odgovornosti, otvorenosti i transparentnosti dioničkih društava, Povjerenstvo je, kao i prethodne godine, i u 2022. godini provelo anketu o primjeni načela i standarda korporativnog upravljanja dioničkih društava na području Brčko distrikta BiH.

Anketa se odnosi na razdoblje od 1. 1. do 31. 12. 2022. godine i obuhvatila je: definiranje istraživanja, pripremu anketnog upitnika, slanje ankete ciljnoj skupini i prikupljanje podataka. Anketa je koncipirana najvećim brojem zatvorenih pitanja, s ponuđenim odgovorima s potvrđnim ili odričnim izjašnjavanjem u sedam međusobno povezanih skupina pitanja. Skupine se odnose na transparentnost poslovanja, skupštinu društva, nadzorni odbor, upravu, reviziju i mehanizme interne kontrole, društvenu odgovornost i posvećenost standardima korporativnog upravljanja. Istraživanjem je obuhvaćeno 13 pravnih osoba koje su registrirane kao dionička društva na području Brčko distrikta BiH i u nadležnosti su Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH. Izostavljena su neaktivna poduzeća i poduzeću u stečaju.

Jedan od glavnih ciljeva korporativnog upravljanja je osigurati ravnopravnu zastupljenost svih zainteresiranih strana, a da se pritom onemogući sukob interesa. Zainteresirane osobe su dioničari, uprava, nadzorni odbor, zaposlenici, dobavljači, kupci, poslovni partneri, javnost, država, razni sindikati, lokalna zajednica.

Društva koja se ne pridržavaju standarda korporativnog upravljanja, imaju obvezu objaviti i objasniti zašto se ne pridržavaju standarda.

Od ukupno 13 poslanih upitnika, pet društava je dostavilo popunjeno anketni list, što je u velikoj mjeri smanjilo veličinu uzorka i onemogućilo izradu analize i dobivanje pouzdanih podataka o kvaliteti korporativnog upravljanja.

2.6. Podizanje finansijske pismenosti javnosti o ulozi i značaju tržišta kapitala

Pored individualnih kontakata s korisnicima naših usluga, ažurno vođenje internetske stranice Povjerenstva predstavlja značajan vid komunikacije sa širom javnosti. Javnim objavama na internetskoj stranici Povjerenstva www.secbdbih.org doprinosi se povećanoj transparentnosti poslovanja Povjerenstva i širenja informacija i znanja o tržištu vrijednosnih papira.

Preko internetske stranice omogućen je besplatan uvid u zakonsku regulativu (zakoni, pravilnici, upute, odluke, formulari, EU direktive, uredbe, rješenja i dr.), uvid u rad Povjerenstva, uvid u podatke o izvješćima o radu, statusu i organizaciji Povjerenstva. Preko

pokretne trake na stranici Povjerenstva prikazana su kretanja cijena dionica subjekata u realnom vremenu na Sarajevskoj burzi (SASE) i Banjalučkoj burzi (BLSE).

S ciljem sprječavanja zlouporaba, malverzacija i obmanjivanja javnosti, na internetskoj stranici Povjerenstva objavljena su upozorenja za javnost Međunarodne organizacije komisije za vrijednosne papire (engl. International Organization of Securities Commissions – IOSCO).

Unapređenje edukativnih aktivnosti i isticanje važnosti financijske pismenosti usmjerene na širu javnost Povjerenstvo je provodilo tijekom godine preko internetske stranice objavljanjem edukativnih tekstova s osnovnim pojmovima tržišta kapitala. Internetska stranica redovito se ažurira i nadograđuje radi točnog i pravodobnog informiranja javnosti i svih zainteresiranih strana.

3. STANJE NA TRŽIŠTU KAPITALA

Člankom 52 Zakona regulirano je da Povjerenstvo podnosi godišnje izvješće o svom radu i stanju na tržištu vrijednosnih papira Skupštini Brčko distrikta, kao i osnovne karakteristike dostignutog stupnja razvoja odnosno stanju tržišta vrijednosnih papira.

Ozbiljnost poremećaja na tržištima roba i kidanje lanaca opskrbe, uz sve jači utjecaj rata u Ukrajini na sve složenije političko okruženje, koje se tek oporavlja od pandemije COVID-19, ostvarilo je veliki utjecaj na makroekonomsko i makrofinancijsko stanje svjetske ekonomije, a osobito snažan utjecaj ima na države, odnosno tržišta u razvoju kojem pripada i naša zemlja. Taj utjecaj se prije svega manifestira kroz znatno smanjenje međunarodne robne razmjene, veće troškove zaduživanja i sasvim izvjesno bjekstvo kapitala prema razvijenim ekonomijama.

Sve to doprinosi opasnom razilaženje između razvijenih i tržišta u razvoju, generalno rizikujući fragmentaciju globalne ekonomije na regionalne odnosno geopolitičke blokove, jasno razdvajajući tehnološke standarde, sustave prekograničnog plaćanja i različite rezervne valute. Takav tektonski pomak predstavlja ozbiljan izazov sustavu zasnovanom na pravilima koja su uređivala međunarodne i ekonomske odnose za posljednjih 75 godina, ugrožavajući napredak ostvaren tijekom proteklih nekoliko desetljeća.

Financijski sustav u Bosni i Hercegovini i Brčko distriktu BiH, posebno tržište kapitala, zbog višegodišnjeg djelovanja ekonomske krize, te dvogodišnjim utjecajem pandemije covid-19, dodatno pospješenom spomenutim ratom, u ovom trenutku se nalazi u fazi stagnacije, usprkos odsustvu recesije. U proteklom razdoblju Povjerenstvo je pažljivo pratilo trendove na političkom i ekonomskom planu, a posebno na financijskom tržištu u zemlji i inozemstvu i nastojalo da potencijalni pozitivni utjecaji na naše tržište i financijske institucije budu prihvaćeni i promovirani, a utjecaj globalnih kretanja na odgovarajući način djelovanjem Povjerenstva eliminiran ili u krajnjem slučaju ograničen.

Ostvareni promet i prijenos vrijednosnih papira u osnovi je rezultat vlasničke transformacije i obrnutog procesa nastanka tržišta vrijednosnih papira. Ograničenost obujma i skromnost strukture ponude čine vrijednosne papire nelikvidnim jer se ponuda zasniva samo na manjinskom paketu dionica čiji su vlasnici stekli vlasnički status kroz besplatnu distribuciju vlasništva nad kapitalom. Vlasnici (dioničari) kontrolnog odnosno većinskog paketa dionica na strani potražnje svoj status dominantnog dioničara stekli su kao kupci većinskog paketa dionica u procesu vlasničke transformacije.

Kroz proces investiranja, preko zatvorenih ponuda vrijednosnih papira, kupovinom dionica kroz sekundarno trgovanje i postupak preuzimanja dioničkih društava nadalje su podigli

stupanj koncentracije kapitala i vlasničke konsolidacije na 87,50 %. Dominantni dioničari nisu zainteresirani za izdavanje vrijednosnih papira javnom ponudom, jer bi time započeo proces otvaranja dioničkih društava prema javnosti što je suprotno njihovim ciljevima. Otvorenost dioničkih društava prema javnosti, kao njihova osnovna karakteristika proizvodi veću disperziju vlasništva koja bi ugrozila njihovu vlasničku poziciju i kontrolu društva. Ostalim potencijalnim kupcima dionice ovih društava nisu interesantne upravo zbog visokog stupnja koncentracije vlasništva, koji u potpunosti ograničava utjecaj na upravljanje društva eventualnim vlasničkim ulaskom. Navedena ograničenja neposredno utječu na ostvarene obujme i strukturu prometa i disproporciju vrijednosti kapitalizacije i stvarnog obujma prometa, čime slabe ključnu funkciju tržišta, mobilizaciju finansijskih potencijala i njihovu optimalnu alokaciju u profitabilne sektore gospodarstva.

3.1. Raspored kapitala i dioničara na burzama u BiH u razdoblju 2018. – 2022. godine

Karakteristika aktualnog stanje tržišta kapitala odnosno regulatornog prostora Brčko distrikta BiH je to da je kapital 15 dioničkih društava uvršten na dva uređena burzovna tržišta u BiH. Na Banjalučkoj burzi uvršten je kapital 11 dioničkih društava s kapitalom u vrijednosti od 83.590.690,32 KM ili 78 %, a na Sarajevskoj burzi uvršten je kapital četiri dionička društva u iznosu od 24.085.100,00 KM ili 22 %. Ukupan broj registriranih dioničara u 2022. godini, odnosno vlasnika kapitala 15 dioničkih društava Brčko distrikta BiH je 3.874. Dionice od 3.643 dioničara ili 94 % uvrštene su na Banjalučku burzu, dok su dionice od 231 dioničara ili 6 % uvrštene na Sarajevsku burzu.

Tablica 5. Pregled registriranog kapitala i dioničara na burzama u BiH u razdoblju 2018. – 2022. godina

Godina	Kapital				Ukupno kapital	Dioničari				Ukupno dioničari
	SASE	%	BLSE	%		SASE	%	BLSE	%	
2018.	27.339.642,20	25,12	81.494.799,30	74,88	108.834.441,50	637	14,90	3.637	85,10	4.274
2019.	26.723.918,00	24,69	81.494.799,30	75,31	108.218.717,30	232	6,00	3.637	94,00	3.869
2020.	24.085.100,00	22,60	82.494.799,35	77,40	106.579.899,35	231	6,00	3.640	94,00	3.871
2021.	24.085.100,00	22,00	84.294.799,00	78,00	108.379.899,35	231	6,00	3.637	94,00	3.868
2022.	24.085.100,00	22,00	83.590.690,32	78,00	107.675.790,32	231	6,00	3.643	94,00	3.874

Izvor podataka: Registar vrijednosnih papira

U tablici je prikazan pregled kretanja registriranog kapitala i broja dioničara na burzama u BiH u prethodnih pet godina iz čega je vidljivo da je stanje skoro nepromijenjeno, a što je posljedica naprijed navedenog makrookružja kao i procesa potpune konsolidacije vlasništva nad kapitalom dioničkih društava, što je rezultat dostizanja praga vlasništva od 95 %, kada ponuditelj sukladno Zakonu o preuzimanju dioničkih društava u postupku preuzimanja dioničkog društva koristi klauzulu prisilnog otkupa dionica manjinskih dioničara, što dodatno utječe na vrijednost kapitala, broj dionica i vlasnika, a time i na interes za kupovinu odnosno prodaju tih dionica na burzama.

3.2. Dinamika kapitala, vrijednosnih papira i dioničara

Vrijednost osnovnog kapitala dioničkih društava u promatranom razdoblju kretala se od 108.834.441 KM u 2018. godini do 106.579.899 KM u 2020. godini. Osnovni kapital u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu pokazuje stopu promjene od -1 %, što je posljedica smanjenja kapitala po osnovi pokrića gubitaka u poslovanju dioničkih društava. Taj trend smanjenja se nastavio u 2020. u odnosu na 2019. godinu, sa stopom promjene -2 %, a u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu je došlo do povećanja stope promjene za 2 %. Stopa promjene kapitala u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu bilježi smanjenje od 1 %.

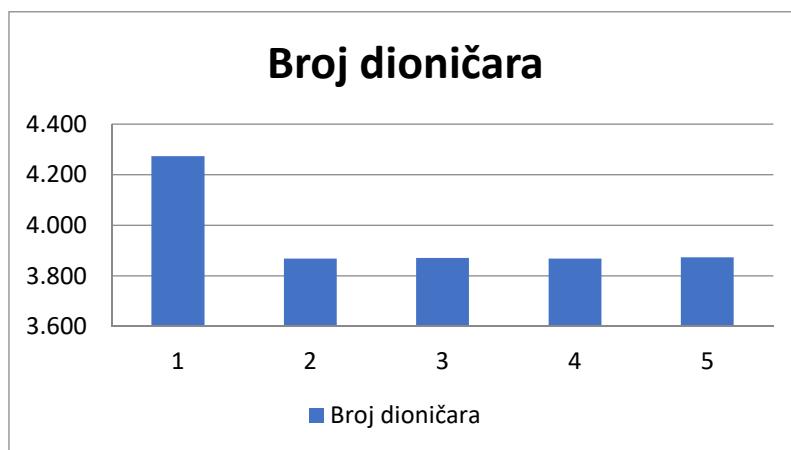
Tablica 6. Pokazatelji dinamike kapitala, dionica i dioničara u razdoblju 2018. – 2022. godine

God.	Vrijednost kapitala	Broj dionica	Broj dioničara	Indeks vrijednosti kapitala		Indeks broj dionica		Indeks broj dioničara	
				It	Vt	It	Vt	It	Vt
2018.	108.834.441	10.928.901	4.274	-	-	-	-	-	-
2019.	108.218.717	10.928.901	3.869	99	99	100	100	91	91
2020.	106.579.899	10.059.295	3.871	98	98	92	92	91	100
2021.	108.379.899	10.070.095	3.868	100	102	92	100	91	100
2022.	107.675.790	10.070.095	3.874	99	99	92	100	91	100

Izvor podataka: Registar vrijednosnih papira

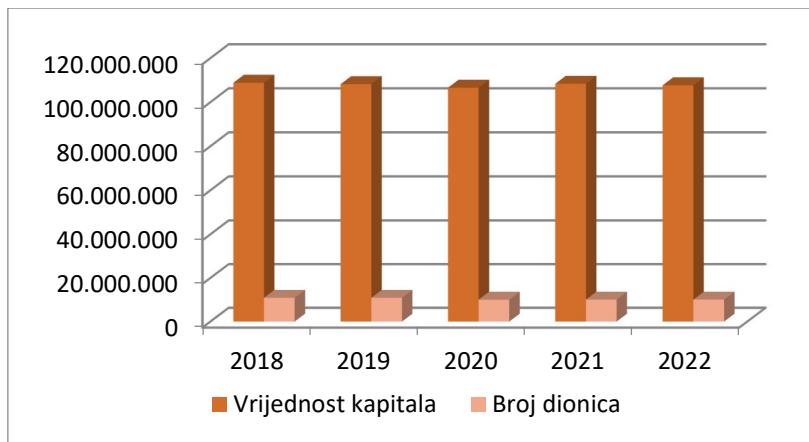
Kroz promatrano razdoblje broj dioničara, odnosno vlasnika vrijednosnih papira pokazuje trend blagog smanjenja, što je posljedica preuzimanja dioničkih društava.

Grafikon 1. Pokazatelji dinamike broja dioničara u razdoblju 2018. – 2022. god.

Stope promjena na kapitalu, broju dionica i dioničara su posljedica procesa potpune konsolidacije vlasništva nad kapitalom dioničkih društava što je rezultat dostizanja praga vlasništva od 95 %, kada ponuditelj sukladno Zakonu o preuzimanju dioničkih društava u postupku preuzimanja dioničkog društva koristi klauzulu prisilnog otkupa dionica manjinskih dioničara, što dodatno utječe na vrijednost kapitala, broj dionica i vlasnika.

Grafikon 2. Pokazatelji dinamike kapitala i broja dionica u razdoblju 2018. – 2022. god.

Odnos broja dionica i iznosa ukupnog kapitala u razdoblju 2018. – 2022. godina stabilan je iz razloga stabilnosti nominalne vrijednosti dionica, odnosno nepostojanja značajnijih promjena u nominalnoj vrijednosti dionica, izuzev promjene kod d. d. „Žitopromet“ gdje je nominalna vrijednost dionica smanjena na 3,28 KM zbog pokrića iskazanog gubitka u poslovanju društva.

4. FINANCIJSKO UPRAVLJANJE I KONTROLA

Financijsko upravljanje i kontrola u javnom sektoru predstavlja sveobuhvatan sustav internog upravljanja javnim financijama u vidu kontrole prihoda, rashoda i ostalih novčanih transakcija, racionalno upravljanje imovinom, i uspješno upravljanje projektima čemu prethodi procesni pristup poslovanja s kontinuiranim menadžerskim upravljanjem rizicima koji mogu nastati u poslovanju.

Potreba za uvođenjem sustava internih financijskih kontrola u javni sektor Bosne i Hercegovine nametnuta je od Europske komisije. Naime, na ovaj način Europska komisija želi pomoći državama koje žele pristupiti Europskoj uniji da u sustav svog upravljanja ugrade kvalitetnije standarde kontrole u procese upravljanja, tako da se uvođenjem sustava internih financijskih kontrola u organizacije javnog sektora utječe na smanjenje nepravilnosti u radu javnog sektora. Financijsko upravljanje i kontrola ima dvije glavne linije izvješćivanja prema nadležnim tijelima što predstavlja dodatni oblik kontrole provedbe. Izvješćivanje se obavlja na godišnjoj razini predajom godišnjeg izvješća o sustavu financijskog upravljanja i kontrola (GIFUK). Financijsko upravljanje i kontrola bi trebali jamčiti transparentnost i zakonitost poslovanja javne uprave.

Sam proces uspostavljanja financijskog upravljanja i kontrole započeo je imenovanjem koordinatora za Financijsko upravljanje i kontrolu u radnu skupinu za financijsko upravljanje i kontrolu na razini Distrikta odnosno Središnju harmonizacijsku jedinicu koja je organizirana u okviru Direkcije za financije. Povjerenstvo zbog specifičnosti organizacije u pogledu veličine (6 zaposlenih) neće imenovati rukovoditelja za financijsko upravljanje i kontrolu, s obzirom da ta imenovanja nisu obvezna već su prepustena izboru korisnika proračuna, tako da će osobe odgovorne za provedbu sustava financijskog upravljanja i kontrolu biti predsjednik Povjerenstva i koordinator za financijsko upravljanje i kontrolu.

Najvažniji mehanizam izvješćivanja o funkciranju sustava financijskog upravljanja i kontrole i transparentnosti javne uprave predstavlja predaja godišnjeg izvješća (GIFUK). Za uspostavljanje sustava financijskog upravljanja i kontrole odgovoran je rukovoditelj korisnika proračunskih sredstava.

Odgovorni u Povjerenstvu za uspostavljanje sustava financijskog upravljanja i kontrole, u zakonskom roku, sastavili su godišnje izvješće odnosno samoprocjenu i akcijski plan za

otklanjanje nedostataka uočenih u procesu samoprocjene, te ažurirali etički kodeks zaposlenih u Povjerenstvu, zatim izradili nacrte mape poslovnih procesa, strategiju upravljanja rizicima i organizacijsku shemu Povjerenstva i sistematizaciju radnih mjesta. U okviru aktivnosti na uspostavljanju sustava finansijskog upravljanja i kontrole, osoba imenovana za koordinatora nazočila je podukama odnosno seminarima, i to:

- seminaru na temu finansijsko upravljanje i kontrola
- radionici TAIEX (europске integracije) za poduku „transponiranje odredbi Direktive (EU) 2018/843 u svezi s razmjenom virtualnih valuta i pružateljima depozitarskih usluga, s osvrtom na dosadašnja iskustva“ (*online*)
- poduci proračunskih korisnika u oblasti programske izrade proračuna
- pripremnom sastanku za sastanak „Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Bosne i Hercegovine“, 6. sastanak Pododbora za ekonomsku i finansijsku pitanja i statistiku (*online*)
- poduci za izradu izvješća o radu
- poduci u svezi s primjenom izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavama
- poduci i prezentaciji Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa i
- poduci koja je realizirana u okviru aktivnosti provedbe Strategije za suradnju s iseljeništvom Brčko distrikta BiH za razdoblje 2022. – 2024. godine.

5. FINANCIJSKO IZVJEŠĆE POVJERENSTVA

Financiranje Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH iz proračuna Brčko distrikta BiH regulirano je člankom 64 Zakona o papirima od vrijednosti Brčko distrikta BiH. U idućoj tablici prikazani su planirani i ostvareni rashodi Povjerenstva u 2022. godini:

Tablica 7. Pregled planiranih i ostvarenih rashoda Povjerenstva u 2022. godini

Analitički konto	Opis	2022.		% realizacije proračuna
		Planirano	Ostvareno	
611000	Bruto plaće	267.952,52	263.751,36	98,44
611200	Naknade troškova zaposlenih	17.850,00	2.616,80	17,98
612100	Doprinosi poslodavca	13.470,00	10.930,80	81,15
611,612	PLAĆE I NAKNADE TROŠKOVA ZAPOSLENIH	299.272,52	277.298,96	92,66
613100	Putni troškovi	3.470,00	1.573,04	45,33
613200	Izdatci za energiju	8.844,00	8.309,00	93,95
613300	Izdatci za komunalne usluge	8.600,00	7.087,46	82,41
613400	Nabava materijala	1.900,00	1.684,80	88,67
613500	Izdatci za usluge prijevoza i goriva	670,00	563,51	84,11
613700	Izdatci za tekuće održavanje	1.040,00	358,87	34,51
613800	Izdatci osiguranja i bankarskih usluga	700,00	498,95	71,28
613900	Ugovorene usluge	28.995,00	25.122,01	86,65
613	NABAVKA MATERIJALA I USLUGA	54.219,00	45.197,64	83,37
821300	Nabava opreme	-	-	-
821400	Nabava ostalih osnovnih sredstava	-	-	-
821	NABAVA STALNIH SREDSTAVA	-	-	-
	U K U P N O	350.191,52	322.496,60	92,10

Izvor: Interne evidencije Povjerenstva i evidencije Trezora Brčko distrikta BiH

Ostvareni proračunski rashodi za 2022. godinu iznose 322.326,96 KM ili 92,05 % odobrenih sredstava. Stupanj realizacije proračuna može se smatrati zadovoljavajućim na većini proračunskih pozicija, izuzev na ekonomskim kodovima 611200, 613100 i 613700, gdje je realizacija na nešto nižoj razini, ali zbog i onako malih iznosa predviđenih za ove namjene, uzimajući u obzir načelo materijalne značajnosti može se zaključiti da su financijska sredstva dobro planirana i utrošena.

Ured za reviziju javne uprave i institucija u Brčko distriktu BiH je, za financijsko poslovanje Povjerenstva za papire od vrijednosti za razdoblje 1. 1. – 31. 12. 2021. godine, dao mišljenje s rezervom. Povjerenstvo je sukladno Zakonu izradilo Program mjera za otklanjanje nedostataka u procesu naplate tražbina, koji je u potpunosti realiziran u razdoblju kolovoz – prosinac 2022. godine.

Izvješće o radu Povjerenstva za 2022. godinu razmatrano je i usvojeno na 68. redovitoj sjednici Povjerenstva za papire od vrijednosti Brčko distrikta BiH, održanoj 26. 1. 2023. godine.

Broj: 05-15.01-46/23

Nadnevak: 26. 1. 2023. god.

Predsjednik
Povjerenstva za papire od vrijednosti
Brčko distrikta BiH

Mirsad Bešlagić, MA